

Monumentul Eroilor din Folt

„MONUMENTUL / EROILOR / DIN COMUNA FOLT / CĂZUȚI ÎN / RĂZBOIUL PENTRU / ÎNTREGIREA / NEAMULUI / 1914 – 1918 / 12.VI.1938”... Monumentul din satul Folt, actualmente decăzut de la statutul de comună (aparține azi de Rapoltu Mare), e realizat din ciment, cu o formă simplă și dimensiuni reduse, înălțat de un soclu cu trei trepte.

În vârf, o cruce mică se sprijină cu brațul mai lung și terminat într-un fel de acoperiș, pe registrul median al monumentului. Patru cruci grecești, înscrise fiecare în câte un cerc, marchează fiecare latură, dând senzația unui brâu lat ce înconjoară și apără textele inscripțiilor. Partea inferioară este simplă, doar câteva îngroșări „în trepte” creând iluzia unei copii ale soclului, sau mai bine spus constituindu-se în modelul acestuia.

Sfințit la 12 iunie 1938, după cum atestă ultimul rând din inscripția de pe registrul median, el se înscrie în categoria largă a cenotafurilor ridicate de către comunitate drept recunoștință publică în memoria eroilor localității. În județul Hunedoara cel puțin 60 astfel de monumente au fost ridicate până în anul 1989.

Pe una dintre fețele crucii, mai precis pe partea opusă textului principal, se regăsesc și numele eroilor. Nu sunt mulți, căci nici satul n-a fost niciodată prea întins, ci mai degrabă îngrămădit pe malul drept al Mureșului: „ANTONE PASCOTA CAPORAL / ION LOIȘ CAPORAL / AVRAM ADAM / ION DAN / LAIE BUDA”. Doi caporali și trei soldați, plecați pe fronturile Marelui Război și de unde s-au mai întors înapoi doar numele.

Alături de documentele răspândite prin arhive, aceste monumente colective ne oferă posibilitatea de a identifica crucile simple de eroi, cele pe care nu scrie mai mult decât numele unui om și anii viețuirii sale. Căci nu întotdeauna lumea s-a ostenit să ofere amănunte despre modul i-au murit (sau pur și simplu au dispărut) neamurile sau consătenii. Unii n-au vrut, alții n-au știut pe unde le putrezesc ori le sunt încarcerate oasele. Căci primeau de multe ori doar câte o depeșă oficială, însoțită de condoleanțele de rigoare, cum că omul nu mai este. Rare sunt cazurile în care se mai întorcea și trupul eroului...

